2024/779

8.3.2024.

KOMISIJAS IETEIKUMS (ES) 2024/779

(2024. gada 26. februāris)

par drošu un noturīgu zemūdens kabeļu infrastruktūru

EIROPAS KOMISIJA,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 292. pantu,

tā kā:

(1) Centieni nodrošināt Savienības un tās ekonomikas konkurētspējīgu digitalizāciju arvien palielina mūsu ekonomikas un sabiedrības atkarību no interneta un starptautiskās savienotības. Šajā kontekstā, ņemot vērā to, ka lielākā daļa starptautiskās datu plūsmas notiek pa zemūdens kabeļiem, zemūdens kabeļu infrastruktūra ir nozīmīgs elements plašākā interneta ekosistēmā Eiropas digitālās suverenitātes panākšanā. Daudzas salas Savienībā, tostarp trīs salu dalībvalstis, kā arī ES tālākie reģioni un aizjūras zemes un teritorijas Savienības iekšējo sakaru nodrošināšanā ir gandrīz pilnībā atkarīgas no šādiem zemūdens kabeļiem. Ņemot vērā šīs infrastruktūras savstarpējo savienotību un transnacionālo raksturu, pašreizējos paaugstināta riska un naidīgu indivīdu radītu drošības apdraudējumu apstākļos valdības visos pasaules reģionos pievērš īpašu uzmanību iespējamai atkarībai no kritisko kabeļu darbības, jo koordinētu uzbrukumu gadījumā zemūdens kabeļu sakaru sistēmiski un plaši traucējumi varētu radīt īpaši nopietnas sekas.

(2) Dalībvalstis ir apstiprinājušas nepieciešamību rīkoties ES līmenī. 2022. gada 9. marta Nevēras aicinājumā ([1]) ir atzīta kritiskās infrastruktūras, piemēram, telesakaru tīklu un digitālo pakalpojumu, stratēģiskā nozīme daudzām kritiski svarīgām funkcijām mūsu sabiedrībā un tas, ka tie ir galvenais kiberuzbrukumu mērķis.

(3) Lai veiktu turpmākus pasākumus saistībā ar Nevēras aicinājumu, tīklu un informācijas drošības (TID) sadarbības grupa ar Komisijas un ES Kiberdrošības aģentūras (*ENISA*) atbalstu un apspriežoties ar Eiropas Elektronisko sakaru regulatoru iestādi (*BEREC*) veica augsta līmeņa riska novērtējumu par sakaru infrastruktūrām un tīkliem, tostarp zemūdens kabeļiem. Šajā riska novērtējumā par galvenajiem apdraudējumiem tika atzīta zemūdens kabeļu tīša sabojāšana/sabotāža un elektroenerģijas padeves pārtraukumi, kas ietekmē zemūdens kabeļus, kuru darbība balstās uz atkārtotājiem. Pamatojoties uz šiem draudiem un vairākām konstatētajām vājajām vietām, dalībvalstis izstrādāja vairākus stratēģiski svarīgus riska scenārijus, raugoties no ES perspektīvas. To vidū ir trešās valsts iejaukšanās, traucējot piegādātāju, pārvaldītu drošības pakalpojumu sniedzēju vai zemūdens kabeļu darbību, un risks, ka tiek veikta koordinēta digitālās infrastruktūras, arī zemūdens kabeļu, tīša bojāšana/sabotāža.

(4) Padomes 2022. gada decembra Ieteikumā par Savienības mēroga koordinētu pieeju kritiskās infrastruktūras noturības stiprināšanai ([2]) (“Ieteikums par kritiskās infrastruktūras noturību”) ir izklāstītas Savienības un valstu līmenī veicamas mērķtiecīgas darbības, kuras palīdzētu uzlabot sagatavotību, pastiprināt reaģēšanu un nodrošināt starptautisko sadarbību. Darbībās īpaša uzmanība pievērsta kritiskajai infrastruktūrai ar būtisku pārrobežu nozīmi noteiktās svarīgās nozarēs, piemēram, enerģētikā, transportā, kosmosā un digitālajā infrastruktūrā.

(5) Ieteikumā Padome aicināja Komisiju visaptverošā pētījumā novērtēt zemūdens sakaru kabeļu noturību un ar attiecīgajām ieinteresētajām personām un ekspertiem apspriest pasākumus, kas būtu piemēroti saistībā ar iespējamiem būtiskiem incidentiem, kuri skar zemūdens infrastruktūru. Komisija ir veikusi pētījumus šajā jomā un par saviem secinājumiem informēs dalībvalstis, ievērojot nepieciešamo konfidencialitāti. Šā ieteikuma mērķis ir papildināt un palīdzēt īstenot Ieteikumu par kritiskās infrastruktūras noturību.

([1]) https://presse.economie.gouv.fr/08-03-2022-declaration-conjointe-des-ministres-de-lunion-europeenne-charges-du-numerique-et-des-communications-electroniques-adressee-au-secteur-numerique/.

([2]) Padomes Ieteikums (2022. gada 8. decembris) par Savienības mēroga koordinētu pieeju kritiskās infrastruktūras noturības stiprināšanai (2023/C 20/01) (OV C 20, 20.1.2023., 1. lpp.).

(6) 2023. gada jūnija kopīgajā paziņojumā par Eiropas ekonomiskās drošības stratēģiju ([3]) tika ierosināts riskus kritiskās infrastruktūras fiziskajai un kiberdrošībai arī turpmāk novērtēt, balstoties uz Padomes 2022. gada 8. decembra ieteikumu, un zemūdens kabeļi minēto risku kontekstā tika atzīti par kritisko infrastruktūru. Ziņojumā par Digitālo desmitgadi 2023. gadā ([4]) Komisija ieteica dalībvalstīm pastiprināt centienus, tostarp "veicot nepieciešamos ieguldījumus, lai nodrošinātu, ka Eiropas digitālās infrastruktūras ir drošas un noturīgas, sevišķi pamatinfrastruktūra un zemūdens kabeļi".

(7) Eiropadomes 2023. gada 27. oktobra secinājumos uzsvērts, ka "ir vajadzīgi efektīvi pasākumi, lai stiprinātu kritiskās infrastruktūras noturību un nodrošinātu tās drošību", vienlaikus uzsverot visaptverošas un koordinētas pieejas nozīmi. Ņemot vērā minēto, ir svarīgi, lai Savienība šos jautājumus risinātu ātri.

(8) Veicot pasākumus saskaņā ar šo ieteikumu, dalībvalstīm attiecīgā un piemērotā gadījumā būtu jārīkojas saskaņā ar attiecīgajiem noteikumiem, pienākumiem un mehānismiem, kas izklāstīti Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā (ES) 2018/1972 ([5]) ("*EECC*"), Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā (ES) 2022/2555 ([6]) ("TID 2 direktīva") un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā (ES) 2022/2557 ([7]) ("KVN direktīva").

(9) TID 2 direktīva, kura aizstāj Eiropas Elektronisko sakaru kodeksa attiecīgos noteikumus par tīklu un pakalpojumu drošību un īstenošanu un izpildi (*EECC* attiecīgi 40. un 41. pants), pilnvaro dalībvalstis pieņemt rīcībpolitiku saistībā ar atvērtā interneta publiskā kodola vispārējās pieejamības, integritātes un konfidencialitātes uzturēšanu, kā arī attiecīgā gadījumā zemūdens sakaru kabeļu kiberdrošību. Saskaņā ar TID 2 direktīvas 23. pantu par incidentiem, kas ietekmē zemūdens sakaru kabeļus, būtu jāziņo attiecīgajai datordrošības incidentu reaģēšanas vienībai (*CSIRT*) vai kompetentajai iestādei. Lai nodrošinātu zemūdens sakaru kabeļu visaugstāko aizsardzības līmeni, dalībvalstu kiberdrošības stratēģijās attiecīgā gadījumā būtu jāņem vērā zemūdens sakaru kabeļu kiberdrošība un jāietver potenciālo kiberdrošības risku apzināšana un mazināšanas pasākumi.

(10) KVN direktīvas mērķis ir nodrošināt to, ka pakalpojumi, kas ir būtiski svarīgu sabiedrības funkciju vai saimniecisko darbību uzturēšanai, iekšējā tirgū vienpadsmit nozarēs, uz kurām attiecas šī direktīva, tiek sniegti netraucēti. Tas nozīmē, ka ir jāuzlabo to kritisko vienību fiziskā noturība, kuras sniedz šādus pakalpojumus. KVN direktīva attiecas uz digitālās infrastruktūras nozares kritisko vienību identificēšanu, valsts stratēģiju pieņemšanu, dalībvalstu riska novērtējumiem un dalībvalstu atbalsta pasākumiem vienībām, kuras valstis ir identificējušas par kritiski svarīgām.

(11) ES Jūras drošības stratēģijā ([8]) uzsvērts, ka pastāv paaugstināts risks, ka ļaunprātīgi aktori varētu veikt uzbrukumus kritiskajai jūras infrastruktūrai, arī zemūdens kabeļiem, un ierosināti pasākumi šādas infrastruktūras noturības un aizsardzības uzlabošanai.

(12) Kā uzsvērts Sestajā progresa ziņojumā par ES Drošības savienības stratēģijas īstenošanu, ES ir pieņēmusi izšķirīgus tiesību aktus visās jomās, sākot ar kritisko vienību aizsardzību un beidzot ar kibernoturības uzlabošanu. Tomēr tajā pašā laikā drošības apdraudējumi Eiropā un mūsu kaimiņvalstīs turpina attīstīties, un tas nozīmē, ka mums jāsaglabā pastāvīga modrība un augsta līmeņa gatavība novērst jaunus kritiskās infrastruktūras drošības apdraudējumus gan tiešsaistē, gan bezsaistē.

([3]) Kopīgs paziņojums Eiropas Parlamentam, Eiropadomei un Padomei par Eiropas ekonomiskās drošības stratēģiju (JOIN/2023/20 final, 20.6.2023.).

([4]) Ziņojums par Digitālo desmitgadi 2023. gadā, 2023. gada 27. septembris, https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news-redirect/798346.

([5]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2018/1972 (2018. gada 11. decembris) par Eiropas Elektronisko sakaru kodeksa izveidi (OV L 321, 17.12.2018., 36. lpp.).

([6]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2022/2555 (2022. gada 14. decembris), ar ko paredz pasākumus nolūkā panākt vienādi augsta līmeņa kiberdrošību visā Savienībā (TID 2 direktīva) (OV L 333, 27.12.2022., 80. lpp.).

([7]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2022/2557 (2022. gada 14. decembris) par kritisko vienību noturību un Padomes Direktīvas 2008/114/EK atcelšanu (OV L 333, 27.12.2022., 164. lpp.).

([8]) Padomes secinājumi par ES Jūras drošības stratēģijas (ESJDS) rīcības plāna pārskatīšanu, 2023. gada 24. oktobris, https://www.consilium.europa.eu/media/67499/st14280-en23.pdf.

(13) Šā ieteikuma mērķis ir veicināt sinerģiju ES līmenī ar mērķi uzlabot zemūdens kabeļu infrastruktūras drošību un noturību. Tas ietver ieteikumus gan par konkrētām darbībām nolūkā novērtēt un uzlabot koordināciju starp Savienību un tās dalībvalstīm attiecībā uz esošo un jauno zemūdens kabeļu infrastruktūras drošību un noturību, gan attiecībā uz atbalstu šādas infrastruktūras kopīgai izvēršanai vai būtiskai modernizācijai, izmantojot Eiropas nozīmes kabeļu projektus ("ENKP").

(14) Zemūdens kabeļu infrastruktūra ietver ne tikai kabeļus, bet arī jebkuru infrastruktūru, kas saistīta ar to izbūvi, ekspluatāciju, apkopi un remontu, piemēram, sauszemes sasniegšanas stacijas un zemūdens kabeļu sauszemes posmi līdz šīm stacijām (piemēram, sauszemes maršruts no pludmales akas līdz sauszemes sasniegšanas stacijai, datu centram vai operatora klātbūtnes punktam), remonta centri, kā arī kabeļu izvietošanas, apkopes un remonta kuģu flote.

(15) Komisija šobrīd veido Zemūdens kabeļu infrastruktūras neformālo ekspertu grupu Komisijas 2016. gada 30. maija Lēmuma C(2016) 3301 nozīmē ([9]), kurā darbosies dalībvalstu iestāžu pārstāvji ("ekspertu grupa"), kas šajā ieteikumā ierosināto pasākumu īstenošanas nolūkā sniegs Komisijai konsultācijas un specializētas zināšanas, jo īpaši par šādiem jautājumiem:

— ātras un efektīvas informācijas apmaiņas veicināšana starp dalībvalstīm, Komisiju un Ārējās darbības dienestu, saglabājot ciešu saikni starp zemūdens kabeļu infrastruktūras drošības un noturības jautājumiem, kā arī tās finansēšanu un līdzekļu piešķiršanu;

— esošās zemūdens kabeļu infrastruktūras kartēšana ES līmenī, pamatojoties uz valstu kartēšanas pasākumiem, un informācijas atjaunināšana vismaz reizi gadā;

— kartējuma un valstu riska novērtējumu pārskatīšana, lai identificētu trūkstošo informāciju;

— pasākumi trūkstošās informācijas papildināšanai un metodikas izstrādei, lai papildinformāciju konsolidētu ar esošajiem novērtējumiem, izveidojot pamatscenāriju Savienības mēroga novērtējumam par riskiem, ievainojamību un atkarību;

— tādu faktiski konsolidētu Savienības mēroga novērtējumu veikšana par zemūdens kabeļu infrastruktūras riskiem, ievainojamību un atkarību, uz kuru pamata tiktu izstrādāti riska mazināšanas pasākumu priekšlikumi;

— šajā ieteikumā uzskaitītajiem kritērijiem atbilstošu stratēģisko Eiropas nozīmes kabeļu projektu saraksta uzmetuma izveide;

— foruma nodrošināšana koordinētam darbam daudzpusējos un daudzu ieinteresēto personu forumos;

— apspriešanās par iespējām ieviest un izvērst inovatīvus risinājumus, kuri palīdzētu atklāt un novērst draudus zemūdens kabeļu infrastruktūrai, jo īpaši, pamatojoties uz ES finansētu projektu rezultātiem, un

— zemūdens kabeļu apkopes un remonta jaudas attīstīšana.

(16) Ekspertu grupa pulcēs vajadzīgos ekspertus un darbosies kā droša platforma koordinācijai starp dalībvalstīm, un sniegs konsultācijas un palīdzību Komisijai, papildinot uzdevumus un pienākumus, kuri uzticēti TID sadarbības grupai, kas izveidota ar TID 2 direktīvu, un KVN grupai, kas izveidota ar KVN direktīvu. Ekspertu grupai būtu jāveicina ātra un efektīva informācijas apmaiņa starp dalībvalstīm un Komisiju par jautājumiem, uz kuriem attiecas šā ieteikuma darbības joma. Lai saglabātu ciešu saikni starp zemūdens kabeļu infrastruktūras drošības un noturības jautājumiem, kā arī to finansēšanu un līdzekļu piešķiršanu, dalībvalstīm ekspertu grupā būtu regulāri jāapspriežas, jāveic atjauninājumi un attiecīgā gadījumā cieši jāsadarbojas ar TID sadarbības grupu un KVN grupu, Savienības finansējuma programmu dalībvalstu komitejām, trešo valstu iestādēm, publiskām attīstības un finanšu iestādēm, nozares pārstāvjiem un citām ieinteresētajām personām. Šādai sadarbībai jānotiek iesaistīto grupu, komiteju un iestāžu attiecīgo pilnvaru ietvaros. Apspriešanās ar Savienības finansējuma programmu komitejām, kā arī ar publiskām attīstības un finanšu iestādēm būtu īpaši vērsta uz sinerģijas izmantošanu, kā arī finansējuma un līdzekļu sakopošanu. Informācijas apmaiņa būtu jāveic, ievērojot pienācīgu konfidencialitāti.

([9]) C(2016) 3301.

(17) Ņemot vērā to, cik svarīgi ir panākt augstu zemūdens kabeļu infrastruktūras kiberdrošības un fiziskās drošības līmeni neatkarīgi no attiecīgās infrastruktūras īpašnieka, šajā ieteikumā dalībvalstis tiek aicinātas pieņemt pasākumus, kuri nodrošinātu, ka zemūdens kabeļu infrastruktūras operatori ievēro augstākos drošības standartus (attiecīgā gadījumā arī aizsardzības līmeņa standartus).

(18) Lai panāktu zemūdens kabeļu infrastruktūras augstu kiberdrošības un fiziskās drošības līmeni, dalībvalstis būtu jāmudina vākt attiecīgo informāciju ([10]) no uzņēmumu pārstāvības organizācijām vai vajadzības gadījumā no atsevišķiem uzņēmumiem to jurisdikcijā. Šī informācija būtu jāizmanto, lai izveidotu, pabeigtu un atjauninātu valstu zemūdens kabeļu infrastruktūras kartējumu visās attiecīgajās dalībvalstīs. Informācijas apmaiņā būtu jāņem vērā minētās informācijas konfidencialitāte un jāaizsargā attiecīgo subjektu drošība un komerciālās intereses.

(19) Lai izstrādātu konsolidētu Savienības mēroga novērtējumu, būtu jāveic un jāpabeidz valsts līmeņa novērtējums par riskiem, ievainojamību un atkarību, kas ietekmē zemūdens kabeļu infrastruktūru. Iesākumam būtu jāņem vērā pieejamie ES mēroga riska novērtējumi un izvērtējumi, jo īpaši tie, kas veikti pēc Nevēras aicinājuma, Padomes secinājumiem par ES nostājas izstrādi kiberjautājumos un – attiecībā uz 5G tīklu kiberdrošību – Komisijas Ieteikuma (ES) 2019/534 ([11]). Valsts novērtējumā būtu jāiekļauj esošās un plānotās infrastruktūras kartējums. Dalībvalstīm, īstenojot TID 2 direktīvu, būtu jānosaka vēl stingrāki valsts pienākumi, kas jāpilda sensitīvu infrastruktūras daļu piegādātājiem un operatoriem.

(20) Lai uzlabotu sagatavotību un sniegtu ieguldījumu turpmākos koordinētos Savienības līmeņa riska novērtējumos, dalībvalstis būtu jāmudina noteikt, ka subjektiem, kas ekspluatē zemūdens kabeļu infrastruktūru, regulāri jāveic stresa testi. Šādi stresa testi palīdzētu novērtēt subjektu noturību dažādos scenārijos.

(21) Būtu jāuzskata, ka zemūdens kabeļu infrastruktūras izveides, modernizācijas un uzturēšanas darbībām jānorit pēc iespējas ātri, vienlaikus līdz minimumam samazinot administratīvo slogu. Šā iemesla dēļ dalībvalstis būtu jāmudina pieteikumus, kas saistīti ar šādas infrastruktūras plānošanu, iegādi, izbūvi, ekspluatāciju, apkopi un remontu, apstrādāt tiešsaistē un pēc iespējas ātri. Dalībvalstis būtu jāinformē par to, ka ir lietderīgi iecelt iestādi, kas atvieglo un koordinē atļauju piešķiršanas procesus. Šī iestāde varētu iecelt koordinatoru, kurš darbotos kā projekta vienotais kontaktpunkts. Turklāt, ja tas nepieciešams atkāpes piešķiršanai saskaņā ar Padomes Direktīvu 92/43/EEK ([12]) un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2000/60/EK ([13]), minēto infrastruktūras objektu plānošana, iegāde, izbūve, ekspluatācija, apkope un remonts būtu jāuzskata par sevišķi svarīgām sabiedrības interesēm minēto direktīvu nozīmē, ar nosacījumu, ka ir izpildīti pārējie minētajos noteikumos paredzētie nosacījumi. Tas neskar citu Savienības vides tiesību aktu piemērojamību vai īstenošanu.

(22) Dalībvalstis būtu jāmudina sadarboties, lai attīstītu zemūdens kabeļu infrastruktūras apkopes un remonta spējas.

(23) Būtu jāuzskata, ka iesāktie un plānotie riska novērtējumi attiecībā uz digitālo un fizisko infrastruktūru, kas ir digitālo pakalpojumu pamatā, ir jāpapildina ar īpašiem riska novērtējumiem un iespējām veikt riska mazināšanas pasākumus attiecībā uz zemūdens kabeļu infrastruktūru. Ekspertu grupai tiks lūgts palīdzēt Komisijai ciešā sadarbībā ar TID sadarbības grupu un KVN grupu un ar *ENISA* atbalstu veikt konsolidētu Savienības mēroga novērtējumu par riskiem, ievainojamību un atkarību, kurā tiktu aptverta gan zemūdens kabeļu infrastruktūras un tās piegādes ķēžu kiberdrošība, gan fiziskā drošība. Šā konsolidētā novērtējuma pamatā varētu būt secinājumi, kas gūti veiktajos riska

([10]) Piemēram, maršrutu ģeolokācija, kabeļa tehniskās specifikācijas utt.

([11]) Komisijas Ieteikums (ES) 2019/534 (2019. gada 26. marts) 5G tīklu kiberdrošība (OV L 88, 29.3.2019., 42. lpp.).

([12]) Padomes Direktīva 92/43/EEK (1992. gada 21. maijs) par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību (OV L 206, 22.7.1992., 7. lpp.).

([13]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2000/60/EK (2000. gada 23. oktobris), ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai ūdens resursu politikas jomā (OV L 327, 22.12.2000., 1. lpp.).

novērtējumos, konkrētāk, valstu riska novērtējumos par zemūdens kabeļu infrastruktūras objektu un to piegādes ķēžu kiberdrošību un fizisko drošību, kā arī novērtējumos saistībā ar Nevēras aicinājumu, Padomes secinājumiem par ES nostājas izstrādi kiberjautājumos un – attiecībā uz 5G tīkliem – Ieteikumu (ES) 2019/534. Konsolidētā novērtējuma rezultātā varētu izstrādāt ieteikumus, kas jāīsteno valstu un/vai Savienības līmenī, kā arī ietekmes mazināšanas pasākumu priekšlikumus.

(24) Pirmajā posmā ekspertu grupa varētu palīdzēt Komisijai pārskatīt valstu riska novērtējumus ar mērķi apzināt trūkstošo informāciju, kas liedz veikt konsolidētu Savienības mēroga novērtējumu par riskiem, ievainojamību un atkarību, jo īpaši no augsta riska piegādātājiem, un pārskatīt esošo un plānoto zemūdens kabeļu infrastruktūras kartējumu, ko veic valsts līmenī (aptverot kabeļu infrastruktūras atrašanās vietu, jaudu, tehniskos raksturlielumus un īpašumtiesības), kā arī fizisko un loģisko slāņu mijiedarbību. Ekspertu grupa varētu palīdzēt Komisijai kartēt esošos zemūdens kabeļu infrastruktūras objektus ES līmenī, pamatojoties uz valstu veikto kartējumu, un šos datus atjaunināt vismaz reizi gadā. Pārskatīšanā būtu jāņem vērā savstarpējā saistība ar citu kritisko infrastruktūru, jo īpaši elektroenerģijas kabeļiem, gāzes cauruļvadiem un atkrastes atjaunīgās enerģijas iekārtām, kā arī ar citiem telesakaru infrastruktūras objektiem ([14]). Nesensitīvu kartēšanas informāciju var kopīgot ar attiecīgajiem infrastruktūras informācijas punktiem, tādiem kā Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2014/61/ES ([15]) (Platjoslas izmaksu samazināšanas direktīva) un gaidāmajā Gigabitiskās infrastruktūras aktā paredzētie.

(25) Otrajā posmā ekspertu grupa tiek mudināta ierosināt pasākumus trūkstošās informācijas iegūšanai un metodiku papildinformācijas konsolidēšanai ar esošajiem novērtējumiem, izstrādājot pamatscenāriju Savienības mēroga novērtējumam par riskiem, ievainojamību un atkarību.

(26) Trešajā posmā ekspertu grupa tiek mudināta izmantot iepriekšējā posmā noteikto metodiku, lai veiktu zemūdens kabeļu infrastruktūras faktisku konsolidētu Savienības mēroga kartēšanu un novērtētu zemūdens kabeļu infrastruktūras riskus, ievainojamību un atkarību, jo īpaši no augsta riska piegādātājiem. Novērtējumā būtu jāiekļauj priekšlikumi par riska mazināšanas pasākumiem, arī par to, kādus riskus, ievainojamību un atkarību varētu novērst, izmantojot Eiropas nozīmes kabeļu projektus saskaņā ar šo ieteikumu, lai novērstu stratēģiskās nepilnības un izveidotu jaunus savienojumus, kas uzlabotu noturību un mazinātu risku. Šis solis ietvertu arī apsvērumus par stresa testu saskaņošanu, piemēram, attiecībā uz reaģēšanas un remonta laikiem, kā arī reaģēšanas uz incidentiem un remonta spēju organizēšanu pāri robežām starp civilo un militāro jomu un starp valstīm un reģioniem.

(27) Ekspertu grupai būtu jādarbojas kā forumam, kurā dalībvalstis apmainās ar informāciju savā starpā un ar Komisiju un sadarbojas, lai apzinātu iespējamās nepilnības spēkā esošajā tiesiskajā regulējumā un radītu sinerģiju. Tas varētu ietvert informāciju par situācijas apzināšanos, incidentiem un reaģēšanu uz incidentiem, kā arī pielietoto paraugpraksi. Informācijas apmaiņa būtu jāveic regulāri un strukturēti, ievērojot pienācīgu konfidencialitāti, attiecīgā gadījumā arī slepenojot informāciju. Būtu jānodrošina iespēja iesaistīt trešās valstis, katru gadījumu izskatot atsevišķi, piemēram, saistībā ar divpusējiem starptautiskiem nolīgumiem.

(28) Šā ieteikuma mērķis ir veicināt zemūdens kabeļu infrastruktūras izvēršanu vai būtisku modernizāciju, izmantojot Eiropas nozīmes kabeļu projektus, ievērojot ES tiesību aktus, kā arī valsts atbalsta noteikumus. Lai to panāktu, ir svarīgi, lai dalībvalstis tiktu mudinātas sadarboties ar Komisiju ekspertu grupas ietvaros un palīdzētu Komisijai izveidot sarakstu ar tādiem stratēģiskiem Eiropas nozīmes kabeļu projektiem, kuri atbilst vairākiem šajā ieteikumā iekļautajiem kritērijiem.

([14]) Piemēram, būtu jāņem vērā rezultāti, kas gūti, enerģētikas nozarē veicot stresa testus saskaņā ar Ieteikumu par kritiskās infrastruktūras noturību.

([15]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/61/ES (2014. gada 15. maijs) par pasākumiem ātrdarbīgu elektronisko sakaru tīklu izvēršanas izmaksu samazināšanai (OV L 155, 23.5.2014., 1. lpp.)

(29) Pamatojoties uz iepriekš minēto konsolidēto Savienības mēroga novērtējumu, ekspertu grupa tiek mudināta iesniegt sarakstu ar Eiropas nozīmes kabeļu projektiem, paskaidrojot, kā tie no ES mēroga perspektīvas varētu novērst apzinātās stratēģiskās nepilnības, riskus, ievainojamību un atkarību. Ievērojot attiecīgos pamatā esošos noteikumus, sarakstu varētu ņemt vērā Savienības finansējuma programmās, kuru darbības jomā ietilpst šādi projekti, jo īpaši saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/1153 ([16]) ("EISI regula"), Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/1529 ([17]) ("*IPA III* regula"), Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/241 ([18]) ("ANM regula") un struktūrfondiem. Attiecīgā gadījumā sarakstu varētu atspoguļot pamataktos vai to pielikumos, izmantojot deleģētos aktus, piemēram, kā EISI regulas gadījumā. Jebkādiem apsvērumiem saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/947 ([19]) ("regula *NDICI* "Eiropa pasaulē"") nevajadzētu aizkavēt projektus, kas jau ir izstrādāti stratēģijas "Global Gateway" ietvaros.

(30) Kritēriji projekta atzīšanai par Eiropas nozīmes kabeļu projektu varētu būt šādi: pirmkārt, kartēšanai jāsniedz pierādījumi, ka pastāv nepilnības zemūdens kabeļu infrastruktūrā, kā arī, ka vajadzīgs izveidot jaunus vai alternatīvus drošus maršrutus vai palielināt esošās zemūdens kabeļu infrastruktūras jaudu vai uzlabot tās noturību. Papildus tam Eiropas nozīmes kabeļu projektiem būtu ievērojami jāuzlabo zemūdens kabeļu infrastruktūras piegādes ķēdes drošība. Visbeidzot, Eiropas nozīmes kabeļu projektiem vajadzētu būt ģeostratēģiskai nozīmei, ņemot vērā Savienības un dalībvalstu intereses, un apmierināt savienotības vajadzības, kas ir pārāk riskantas, lai tās varētu apmierināt tikai ar privātām investīcijām.

(31) Īstenošanas kritēriji, kurus varētu ņemt vērā stratēģiskajos projektos, ietver jaunu investīciju piesaisti ievērojamā apjomā, kas nodrošinātu būtiskas jaunas spējas drošības, veiktspējas un noturības, piegādes ķēdes drošības un ilgtspējas ziņā. Veiktspējas palielinājums jo īpaši būtu saistīts ar datu caurlaides spēju un zemu latentumu. Drošības un noturības palielināšana ietvertu tvēruma noteikšanu attiecībā uz fizisko un loģisko redundanci projektā, augstus drošības standartus un tehnoloģijas, piemēram, sensoru un uzraudzības sistēmas, kā arī kabeļu izvietošanas, apkopes un remonta kuģu flotes jaudu.

(32) Stratēģisko projektu īstenošanai būtu jānodrošina lielāka zemūdens kabeļu infrastruktūras ilgtspēja, samazinot šādas infrastruktūras ietekmi uz klimatu, enerģijas patēriņu un vispārējo ietekmi uz vidi.

(33) Pamatojoties uz ievērojamo sadarbību ar starptautiskajiem stratēģiskajiem partneriem, proti, izmantojot Tirdzniecības un tehnoloģiju padomes un digitālās partnerības, un saskaņā ar Padomes 2023. gada 26. jūnija secinājumiem par ES digitālo diplomātiju, dalībvalstis koordinācijā ar Savienību būtu jāmudina pastiprināt centienus attīstīt drošu, uzticamu un noturīgu zemūdens kabeļu infrastruktūru saskaņā ar šajā ieteikumā izklāstīto pieeju. Eiropas nozīmes kabeļu projektu izveides gadījumā tiem būtu jāpalīdz nodrošināt, ka ES rīcībā ir līdzekļi droša savienojuma izveidei ar tās stratēģiskajiem partneriem. Tas jo īpaši attiecas uz stratēģiskiem projektiem, kas saistīti ar sadarbību Arktikas, transatlantiskās un Klusā okeāna valstu savienotības jomā. Stratēģija "Global Gateway" Eiropas Savienībai un tās dalībvalstīm nodrošina satvaru ciešai sadarbībai ar attiecīgajiem starptautiskajiem partneriem nolūkā nodrošināt uzticamu, drošu un noturīgu digitālo savienotību starp ES un valstīm un reģioniem, uz kuriem attiecas regula *NDICI* "Eiropa pasaulē" un *IPA III* regula, Subsahāras Āfrikā, Latīņamerikā, Karību jūras reģionā, Āzijas un Klusā okeāna reģionā un kaimiņvalstīs un paplašināšanās procesā iesaistītajās valstīs. Ņemot vērā to, ka ir jāsaglabā saskaņota pieeja drošai, uzticamai un noturīgai zemūdens kabeļu infrastruktūrai un jānodrošina iekšējo un ārējo darbību papildināmība, dalībvalstis būtu jāmudina ekspertu grupā savstarpēji koordinēties un informēt pārējās dalībvalstis, Komisiju un Ārējās darbības dienestu par jautājumiem, kas ietilpst šā ieteikuma darbības jomā, gan saistībā ar divpusēju apmaiņu ar trešām valstīm, gan daudzpusējo sadarbību.

([16]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1153 (2021. gada 7. jūlijs), ar ko izveido Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumentu un atceļ Regulas (ES) Nr. 1316/2013 un (ES) Nr. 283/2014 (OV L 249, 14.7.2021., 38. lpp.).

([17]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1529 (2021. gada 15. septembris), ar ko izveido Pirmspievienošanās palīdzības instrumentu (*IPA III*) (OV L 330, 20.9.2021., 1. lpp.).

([18]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 (2021. gada 12. februāris), ar ko izveido Atveseļošanas un noturības mehānismu (OV L 57, 18.2.2021., 17. lpp.).

([19]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/947 (2021. gada 9. jūnijs), ar ko izveido Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instrumentu "Eiropa pasaulē", groza un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmumu Nr. 466/2014/ES un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2017/1601 un Padomes Regulu (EK, Euratom) Nr. 480/2009 (OV L 209, 14.6.2021., 1. lpp.).

(34) Dalībvalstis būtu jāmudina izmantot koordinētu pieeju daudzpusējos un daudzu ieinteresēto personu forumos, tostarp G7, un Starptautiskajā Telesakaru savienībā (*ITU*) saskaņā ar ES digitālās diplomātijas principiem, mērķiem un instrumentiem.

(35) ES būtu jācenšas vēl vairāk padziļināt sadarbību ar NATO noturības, arī zemūdens kabeļu kritiskās infrastruktūras, jomā saskaņā ar trešo kopīgo deklarāciju par ES un NATO sadarbību ([20]), veicinot centienu papildināmību un izvairoties no nevajadzīgas dublēšanās, pilnībā ievērojot savstarpējas atklātības un pārredzamības, savstarpīguma un iekļautības principus, kā arī katras organizācijas autonomiju lēmumu pieņemšanā. Pamatojoties uz ieteikumiem, kas sniegti ES un NATO darba grupas galīgajā novērtējuma ziņojumā ([21]), saistībā ar strukturēto dialogu par noturību ES personālam cita starpā būtu jācenšas vēl vairāk veicināt kopīgu situācijas apzināšanos ar NATO personālu.

(36) Palīdzot piesaistīt investīcijas pārveidojošas ietekmes īstenošanai, šis ieteikums palīdz sasniegt stratēģijas "Global Gateway" mērķus stiprināt globālo digitālo savienotību saskaņā ar ES vērtībām un standartiem. Šā ieteikuma īstenošanā dalībvalstīm būtu jāpiemēro Eiropas komandas pieeja un jāizmanto esošās pārvaldības struktūras, ko ES un tās dalībvalstis izveidojušas, lai īstenotu stratēģiju "Global Gateway" un ekonomikas un investīciju plānus.

(37) Ņemot vērā to, ka zemūdens kabeļu infrastruktūras objektus parasti izbūvē privātas ieinteresētās personas, un ievērojot gan Savienības, gan tās dalībvalstu stratēģiskās intereses, Eiropas nozīmes kabeļu projekti, ja tādi tiek izveidoti, būtu jāfinansē ar privātu finansējumu, ko vajadzības gadījumā var papildināt ar finansējumu no Savienības un valsts budžeta, ievērojot valsts atbalsta noteikumus. Savienības finansējuma programmas var izmantot apvienojumā ar finansējumu no Eiropas Investīciju bankas, valstu attīstību veicinošām bankām, citām attīstības un publiskām finanšu iestādēm, kā arī no privātā sektora finanšu iestādēm un privātā sektora investoriem, izmantojot arī publiskā un privātā sektora partnerības saskaņā ar attiecīgajiem noteikumiem, kas reglamentē Savienības budžeta izmantošanu.

(38) EISI regula pašlaik finansē zemūdens kabeļus kā pamattīklus, kas savieno ES teritorijas un Savienību ar trešām valstīm. Saistītajos uzaicinājumos novērotais milzīgais pieteikumu skaits liecina par augošu pieprasījumu pēc finansējuma drošiem, noturīgiem un augstas veiktspējas zemūdens kabeļiem. Ņemot vērā lielās izmaksas un riskus, EISI finansiālais atbalsts ir ārkārtīgi svarīgs, lai mazinātu risku, piesaistītu privātās investīcijas un padarītu projektus rentablus.

(39) Eiropas nozīmes kabeļu projektu atbalsta nolūkos Eiropas Komisija var apsvērt iespēju uzlabot finanšu instrumentu un finansējuma apvienošanas mehānismu izmantošanu, liekot lietā EISI regulas budžetu un citus attiecīgus instrumentus, lai piesaistītu privāto kapitālu un darbotos saskaņā ar tirgus noteikumiem, un dalībvalstis tiek mudinātas sniegt savu ieguldījumu, piemēram, iesaistot valsts attīstību veicinošās bankas un iestādes. Eiropas nozīmes kabeļu projektu finansēšanai var izmantot programmu "InvestEU".

(40) Šim Ieteikumam nebūtu jāskar dalībvalstu kompetence attiecībā uz darbībām, kas saistītas ar sabiedrības drošību, aizsardzību, valsts drošību un valsts darbībām krimināltiesību jomā, kā arī dalībvalstu tiesības valsts drošības apsvērumu dēļ nepielaist pakalpojumu sniedzējus vai piegādātājus saviem tirgiem,

IR PIEŅĒMUSI ŠO IETEIKUMU.

1. **DARBĪBAS JOMA UN MĒRĶI**

1. Šajā ieteikumā ir noteikta virkne mērķtiecīgu darbību, ko dalībvalstis valsts un Savienības līmenī varētu veikt, lai:

   a) regulāri novērtētu un uzlabotu esošo un jauno zemūdens kabeļu infrastruktūras objektu drošību un noturību un

([20]) Kopīgā deklarācija par ES un NATO sadarbību, ko 2023. gada 10. janvārī parakstīja NATO ģenerālsekretārs, Eiropadomes priekšsēdētājs un Eiropas Komisijas priekšsēdētāja.

([21]) ES un NATO Kritiskās infrastruktūras noturības darba grupa, galīgais novērtējuma ziņojums, 2023. gada 29. jūnijs.

b) atbalstītu zemūdens kabeļu infrastruktūras izvēršanu vai būtisku modernizāciju, izmantojot Eiropas nozīmes kabeļu projektus ("ENKP"), kuri atbilst jebkuram no šādiem nosacījumiem:

1) tajos iesaistītas vismaz divas dalībvalstis;

2) tie savieno dalībvalsti ar vienu vai vairākām tās salām, tālākajiem reģioniem vai aizjūras zemēm un teritorijām;

3) tie, izmantojot citu kabeļu infrastruktūru, kas savienota ar Savienību, tieši vai netieši savieno vai ievērojami uzlabo savienotību starp vienu vai vairākām dalībvalstīm un trešām valstīm, tostarp kandidātvalstīm un kaimiņvalstīm.

2. **DEFINĪCIJAS**

2. Šajā ieteikumā "zemūdens kabeļu infrastruktūra" ir pats zemūdens sakaru kabelis, kā arī jebkura infrastruktūra, kas saistīta ar tā izbūvi, ekspluatāciju, apkopi un remontu.

3. Attiecībā uz visu citu piemēro Direktīvas (ES) 2022/2555 ("TID 2 direktīva") definīcijas.

3. **DARBĪBAS DALĪBVALSTU LĪMENĪ**

3.1. **Drošība**

4. Dalībvalstis tiek mudinātas neatkarīgi no infrastruktūras īpašumtiesībām sekmēt zemūdens kabeļu infrastruktūras augstu drošības līmeni, attiecīgā un piemērotā gadījumā rīkojoties saskaņā ar prasībām, kas noteiktas Direktīvā (ES) 2018/1972 ("*EECC*"), TID 2 direktīvā un Direktīvā (ES) 2022/2557 ("KVN direktīva"), kā arī saskaņā ar attiecīgajām ES Jūras drošības stratēģijas darbībām. Tās tiek mudinātas nodrošināt infrastruktūras pienācīgu pārvaldību un kontroli ar mērķi to aizsargāt pret ārējiem apdraudējumiem un garantēt tās drošību, arī to datu drošību, ar kuriem apmainās, izmantojot infrastruktūru. Šajā procesā dalībvalstis tiek mudinātas attiecīgā gadījumā ņemt vērā aizsardzības līmeņa drošības standartus, lai veicinātu sadarbību ar militārām iestādēm.

5. Lai uzraudzītu zemūdens kabeļu infrastruktūras drošību un noturību, dalībvalstīm būtu jāapsver vajadzīgās informācijas pieprasīšana no uzņēmumu pārstāvības organizācijām vai vajadzības gadījumā no atsevišķiem uzņēmumiem. Šo informāciju varētu izmantot, lai izveidotu, papildinātu un atjauninātu valsts zemūdens kabeļu infrastruktūras kartes, aizpildot informāciju, kas līdz šim veiktajā datu vākšanā vēl nebija apkopota. Informācijas apmaiņā būtu jāņem vērā minētās informācijas konfidencialitāte un jāaizsargā attiecīgo subjektu drošība un komerciālās intereses, ievērojot piemērojamos ES noteikumus.

6. Dalībvalstis tiek mudinātas, ņemot vērā attiecīgos esošos ES līmeņa riska novērtējumus un stresa testu rezultātus, veikt valsts riska novērtējumus par zemūdens kabeļu infrastruktūras un tās piegādes ķēžu kiberdrošību un fizisko drošību. Valstu novērtējumu relevantuma palielināšanai tajos būtu jāiekļauj esošās un plānotās infrastruktūras kartējums un jāņem vērā gan tehniski, gan netehniska rakstura drošības risku kritēriji.

7. Īstenojot TID 2 direktīvu, dalībvalstis tiek mudinātas piegādātājiem un operatoriem noteikt stingrākus pienākumus, ņemot vērā Savienības līmeņa darbības saskaņā ar šo ieteikumu, lai nodrošinātu infrastruktūras sensitīvo daļu drošību, kā arī attiecīgā gadījumā noteikt pienākumu, piemēram, sniegt kompetentajām valsts iestādēm attiecīgo informāciju par plānotajām izmaiņām zemūdens kabeļu infrastruktūrā un drošības un integritātes nolūkos pieprasīt konkrētu informācijas tehnoloģiju komponentu un sistēmu iepriekšēju testēšanu valsts revīzijas/sertifikācijas laboratorijās.

3.2. **Subjektu regulāra stresa testēšana**

8. Dalībvalstīm tiek ieteikts mudināt zemūdens kabeļu infrastruktūras operatorus veikt regulārus stresa testus un atbalstīt tos šajā darbā, pamatojoties uz kopīgiem Savienības līmeņa principiem, un jo īpaši 16.–20. punktā minētajiem konsolidētajiem Savienības mēroga novērtējumiem par zemūdens kabeļu infrastruktūras riskiem, ievainojamību un atkarību.

9. Šādu testēšanu varētu finansiāli atbalstīt no programmas "Digitālā Eiropa", kas izveidota ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/694 ([22]) ("PDE regula"), jo īpaši saskaņā ar PDE kiberdrošības darba programmu 2023.–2024. gadam.

3.3. **Valsts atļauju piešķiršanas procedūru paātrināšana**

10. Dalībvalstis tiek mudinātas nodrošināt, ka administratīvie pieteikumi, kas saistīti ar zemūdens kabeļu infrastruktūras plānošanu, iegādi, izbūvi, ekspluatāciju, apkopi un remontu, tiek apstrādāti tiešsaistē un efektīvi un savlaicīgi. Šajā nolūkā visas attiecīgās valsts iestādes tiek mudinātas nodrošināt, ka šie pieteikumi tiek izskatīti pēc iespējas ātrāk.

11. Ja šāds statuss ir paredzēts valsts tiesību aktos, dalībvalstis tiek aicinātas zemūdens kabeļu infrastruktūras objektiem piešķirt visaugstākās iespējamās valsts nozīmes statusu, un tos par tādiem uzskatīt atļauju piešķiršanas procesos, arī tajos, kas attiecas uz vidiskajiem novērtējumiem un, ja to paredz valsts tiesību akti, telpiskajā plānošanā.

12. Dalībvalstis tiek mudinātas zemūdens kabeļu infrastruktūras drošību un noturību uzskatīt par sevišķi svarīgu iemeslu saistībā ar sabiedrības interesēm Direktīvas 92/43/EEK 6. panta 4. punkta un 16. panta 1. punkta c) apakšpunkta nozīmē un sevišķi svarīgām sabiedrības interesēm Direktīvas 2000/60/EK 4. panta 7. punkta nozīmē. Tāpēc dalībvalstis tiek mudinātas zemūdens kabeļu infrastruktūras plānošanu, iegādi, izbūvi, ekspluatāciju, apkopi un remontu uzskatīt par sevišķi svarīgām sabiedrības interesēm, ar nosacījumu, ka ir izpildīti pārējie šajos noteikumos paredzētie nosacījumi.

13. Dalībvalstis tiek mudinātas izraudzīt iestādi, kas veicina un koordinē administratīvos pieteikumus saistībā ar zemūdens kabeļu infrastruktūras objektu plānošanu, iegādi, izbūvi, ekspluatāciju, apkopi un remontu. Iestāde, savukārt, varētu iecelt koordinatoru, kas darbotos kā vienots kontaktpunkts, un sasaukt darba grupu, kurā būtu pārstāvētas visas darbā ar administratīvajiem pieteikumiem iesaistītās iestādes, lai izstrādātu atļauju piešķiršanas grafiku un uzraudzītu un koordinētu tā īstenošanu.

14. Ja lēmumu pieņemšanā nepieciešama divu vai vairāku dalībvalstu iesaistīšanās, attiecīgās iestādes būtu jāmudina veikt visus vajadzīgos pasākumus, kuri nodrošinātu efektīvu un lietderīgu sadarbību un koordināciju starp iestādēm un ar Komisiju. Attiecīgā gadījumā procesā varētu iesaistīt trešo valstu iestādes. Konkrētāk, dalībvalstis būtu jāmudina sadarboties, lai attīstītu zemūdens kabeļu apkopes un remonta spējas. Tām būtu jāsadarbojas ar Komisiju, lai kartētu pašreizējo floti un definētu vajadzības tālākā nākotnē.

4. **DALĪBVALSTU DARBĪBAS SAVIENĪBAS LĪMENĪ**

15. Šajā sadaļā izklāstītās dalībvalstu darbības un koordinācija būtu jāveic neformālas ekspertu grupas ietvaros.

([22]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/694 (2021. gada 29. aprīlis), ar ko izveido programmu "Digitālā Eiropa" un atceļ Lēmumu (ES) 2015/2240 (OV L 166, 11.5.2021., 1. lpp.).

4.1. **Konsolidēts Savienības mēroga novērtējums par riskiem, ievainojamību un atkarību**

16. Dalībvalstis tiek mudinātas palīdzēt Komisijai kartēt esošos zemūdens kabeļu infrastruktūras objektus ES līmenī, pamatojoties uz valstu veikto kartējumu, un regulāri – vismaz reizi gadā – atjaunināt šo informāciju. Kartējumā būtu jāiekļauj visi attiecīgie saistītie dati, piemēram, pieejamā un potenciālā jauda, tehniskie raksturlielumi, galvenie drošības elementi, redundances un/vai savienojuma izveides kārtība, informācija par īpašumtiesībām un kontroli, ilgtspējas raksturlielumi.

17. Dalībvalstis tiek mudinātas palīdzēt Komisijai pārskatīt esošos novērtējumus un apzināt trūkstošo informāciju, kas pašlaik kavē konsolidētu Savienības mēroga novērtējumu par zemūdens kabeļu infrastruktūras riskiem, ievainojamību un atkarību, jo īpaši no augsta riska piegādātājiem, tostarp to kritiskajām piegādes ķēdēm, kā minēts TID 2 direktīvas 22. pantā, un ņemt vērā savstarpējo saistību ar citu kritisko infrastruktūru, jo īpaši elektroenerģijas kabeļiem un gāzes cauruļvadiem.

18. Dalībvalstis tiek mudinātas ierosināt Komisijai pasākumus, ar kuriem tiktu papildināta trūkstošā informācija, un metodiku, kas ļautu šādu konsolidētu Savienības mēroga novērtējumu veikt regulāri un izmantot regulārai stresa testēšanai.

19. Dalībvalstis tiek mudinātas palīdzēt Komisijai veikt regulārus konsolidētus Savienības mēroga novērtējumus par zemūdens kabeļu infrastruktūras riskiem, ievainojamību un atkarību.

20. Pamatojoties uz šo novērtējumu, dalībvalstis tiek mudinātas palīdzēt Komisijai nākt klajā ar "kabeļu drošības rīkkopu", kurā izklāstīti riska mazināšanas pasākumi, ko dalībvalstis tiek mudinātas pieņemt, lai mazinātu riskus, ievainojamību un atkarību, jo īpaši no augsta riska piegādātājiem, kas apzināti konsolidētajā Savienības mēroga novērtējumā.

4.2. **Informācijas apmaiņa un savstarpēja palīdzība**

21. Dalībvalstīm regulāri būtu jāapmainās ar informāciju par situācijas apzināšanos, incidentiem un reaģēšanu uz incidentiem, kā arī pielietoto paraugpraksi, tādējādi panākot maksimālu sinerģiju ar kompetentajām iestādēm atbilstīgi TID 2 direktīvai un KVN direktīvai. Dalībvalstīm savstarpēji būtu jāpiedāvā palīdzība, jo īpaši, lai mazinātu ietekmi uz Savienību kopumā.

22. Dalībvalstis tiek mudinātas apspriest iespējas ieviest inovatīvus risinājumus, kuri palīdzētu atklāt un novērst draudus zemūdens kabeļu infrastruktūrai, konkrētāk, ņemot vērā ES finansēto projektu rezultātus.

23. Šajās informācijas apmaiņas un savstarpējās palīdzības darbībās dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai rīkoties ar ES klasificēto informāciju ("ESKI") dažādos klasifikācijas līmeņos. Šajā nolūkā dalībvalstis tiek mudinātas darīt pieejamus ekspertus, kuriem ir atbilstoša līmeņa speciālās zināšanas un drošības pielaides saskaņā ar izcelsmes piekrišanas principu. Dalībvalstīm būtu arī atbilstoši jāklasificē informācija, ar kuru tās apmainās, un jānodrošina, ka ir pieejami apstiprināti instrumenti efektīvai informācijas apmaiņai dažādos ESKI klasifikācijas līmeņos.

4.3. **Eiropas nozīmes kabeļu projekti**

24. Lai novērstu stratēģiskās nepilnības un izveidotu jaunus savienojumus, dalībvalstīm būtu jāpalīdz Komisijai izveidot uzmetumu sarakstam ar tādiem stratēģiskajiem Eiropas nozīmes kabeļu projektiem ("ENKP"), norādot arī projektu steidzamību un īstenošanas grafiku, attiecībā uz kuriem varētu apsvērt atbalsta piešķiršanu no Savienības programmām, papildinot to ar valstu līdzekļiem.

25. Pamatojoties uz veiktajiem novērtējumiem, dalībvalstīm būtu jākonsultē Komisija, apzinot tos riskus, vājās vietas un atkarību, ko varētu novērst, izmantojot ENKP saskaņā ar šo ieteikumu.

26. Dalībvalstis tiek mudinātas iesniegt sarakstu ar stratēģiskiem projektiem, kas atbilstu tālāk tekstā minētajiem kritērijiem, neskarot to attiecīgo Savienības programmu noteikumus, kurām piešķir finansējumu, vai valsts atbalsta noteikumus:

a) projekts novērš kartēšanā konstatētu zemūdens kabeļu infrastruktūras trūkumu un paredz jaunu vai alternatīvu drošu maršrutu izveidi vai esošās zemūdens kabeļu infrastruktūras jaudas un noturības palielināšanu;

b) projekts palīdz ievērojami uzlabot piegādes ķēdes drošību, paredzot pasākumus, kā atlasē iekļaut visus piegādātājus, kuri var nodrošināt tādu sastāvdaļu, tehnoloģiju, sistēmu un zināšanu pieejamību, kas nepieciešamas zemūdens kabeļu infrastruktūras plānošanai, iegādei, izbūvei, ekspluatācijai, apkopei un remontam; projektiem, kuros iesaistīti piegādātāji, kas konsolidētajā riska novērtējumā noteikti par augsta riska piegādātājiem, nevajadzētu būt atbalsttiesīgiem;

c) projektam vajadzētu būt ģeostratēģiskai nozīmei, ņemot vērā Savienības un tās dalībvalstu intereses, jo īpaši, lai garantētu ES zemūdens kabeļu infrastruktūras augstu drošības līmeni;

d) projekts apmierina savienotības vajadzības, kuras saistīto risku dēļ nevar apmierināt tikai ar privātām investīcijām, un,

e) ja projekts ietver finansējumu saskaņā ar Regulu (ES) 2021/947 ("regula *NDICI* "Eiropa pasaulē"") un Regulu (ES) 2021/1529 ("*IPA III* regula"), būtu sīkāk jāizvērtē a) līdz d) apakšpunktā minēto kritēriju piemērojamība un tas, vai projekts jau tiek īstenots stratēģijas "Global Gateway" ietvaros.

27. Dalībvalstīm tiek ieteikts palīdzēt Komisijai ik gadu pārskatīt stratēģisko projektu sarakstu un atjaunināt to, pamatojoties uz 19. punktā minētajiem konsolidētajiem Savienības mēroga novērtējumiem par zemūdens kabeļu infrastruktūras riskiem, ievainojamību un atkarību. Turklāt dalībvalstis tiek mudinātas konsultēt Komisiju par to, kā stratēģiskajiem projektiem būtu jānovērš identificētie riski, ievainojamība un atkarība. Šajā sakarā dalībvalstis tiek mudinātas ņemt vērā šādus kritērijus:

a) vai projekts atbilst noteiktām drošības prasībām, kas garantē augstu drošības līmeni;

b) vai projekts būtiski uzlabo zemūdens kabeļu infrastruktūras veiktspēju un noturību;

c) vai projekts mazina riskus, kas saistīti ar atkarību no subjektiem, kuri konsolidētajā riska novērtējumā ir identificēti kā augsta riska subjekti, kurus tieši vai netieši kontrolē trešās valstis, neatkarīgi no augsta riska piegādātājiem, kas minēti Komisijas paziņojumā C(2023) 4049, un vai tas mazina riskus, kas saistīti ar iespējamiem traucējumiem komponentu (tostarp līnijas galiekārtu), tehnoloģiju, pakalpojumu un sistēmu piegādē, arī cenu izmaiņām vai zemāku veiktspēju, vai alternatīviem piegādes avotiem visā zemūdens kabeļu infrastruktūras kalpošanas laikā, un

d) vai projekts uzlabo zemūdens kabeļu infrastruktūras ilgtspēju, samazinot kabeļu infrastruktūras ietekmi uz klimatu, enerģijas patēriņu un vispārējo ietekmi uz vidi.

4.4. **Starptautiskā sadarbība**

28. Izmantojot Eiropas komandas pieeju ([23]) un balstoties uz esošo starptautisko sadarbību, dalībvalstis un Savienība būtu jāmudina sadarboties drošas, uzticamas un noturīgas zemūdens kabeļu infrastruktūras attīstības veicināšanā ar trešām valstīm, stratēģiskajiem partneriem un daudzpusējos un daudzu ieinteresēto personu forumos saskaņā ar šajā ieteikumā izklāstīto pieeju, jo īpaši nolūkā veicināt Eiropas nozīmes kabeļu projektus.

([23]) Eiropas komandas mērķis ir sakopot resursus un zināšanas, un to veido Eiropas Savienība, ES dalībvalstis, ieskaitot to īstenošanas aģentūras un valsts attīstības bankas, kā arī Eiropas Investīciju banka (EIB) un Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības banka (ERAB).

5. EIROPAS NOZĪMES KABEĻU PROJEKTU FINANSĒŠANA

29. Eiropas nozīmes kabeļu projekti būtu jāfinansē ar privātu finansējumu, to attiecīgi vajadzības gadījumā atbalstot ar Savienības programmām, jo īpaši Regulu (ES) 2021/1153 ("EISI regula"), un, iespējams, papildinot ar valsts resursiem, atbilstīgi vai attiecīgā gadījumā saskaņā ar valsts atbalsta noteikumiem ([24]). Savienības finansējumu varētu īstenot, izmantojot dotācijas, iepirkumu, finansējuma apvienošanas darbības, tostarp pašreizējās programmas "InvestEU" ietvaros, vai publiskā un privātā sektora partnerības saskaņā ar attiecīgo programmu noteikumiem.

30. Dalībvalstis tiek mudinātas apsvērt iespēju attiecīgi vajadzības gadījumā sniegt ieguldījumu ENKP finansēšanā, cita starpā izmantojot savu valsts attīstību veicinošo banku un iestāžu vai citu īstenošanas partneru līdzdalību finansējuma apvienošanas mehānismos vai darbībās ES līmenī ([25]), izmantojot EISI programmas budžetu. Tam būtu maksimāli jāpalielina publiskā finansējuma ietekme, jāpiesaista privātais finansējums un jāatvieglo investīciju plānošana atbilstīgi vai attiecīgā gadījumā saskaņā ar valsts atbalsta noteikumiem ([26]). Ekspertu grupas darbs var sniegt informāciju par īstenošanas partneru izstrādāto EISI projektu plānojumu.

31. Lai nodrošinātu, ka valstu investīcijas atbilst valsts atbalsta noteikumiem, dalībvalstis, kuras investē Eiropas nozīmes kabeļu projektos, kuri atlasīti finansēšanai saskaņa ar EISI regulu vai kuriem saskaņā ar EISI regulu piešķirts izcilības zīmoga kvalitātes apliecinājums, tiek mudinātas izpētīt iespējas izstrādāt atbalsta pasākumus, kuri atbilst visiem nosacījumiem ([27]), kas noteikti Komisijas Regulā (ES) Nr. 651/2014 ([28]) un tās grozījumos. Dalībvalstis tiek arī mudinātas izpētīt, vai Eiropas nozīmes kabeļu projektus var atbalstīt, iegādājoties jaudu publiskai lietošanai.

32. Lai finansētu Eiropas nozīmes kabeļu projektus, dalībvalstis var apsvērt iespēju izmantot programmas "InvestEU" dalībvalsts nodalījumu, lai ieguldītu finanšu produktos, ko īsteno "InvestEU" īstenošanas partneri, piemēram, valsts attīstību veicinošas bankas un iestādes, Eiropas Investīciju bankas grupa vai citas starptautiskas finanšu iestādes, saskaņā ar attiecīgo finansēšanas programmu noteikumiem.

33. Eiropas nozīmes kabeļu projektus varētu finansēt arī, izmantojot finanšu instrumentus, piemēram, pašu kapitāla fondus. Dalībvalstis tiek mudinātas investēt, arī ar savu valsts attīstību veicinošo banku un iestāžu starpniecību, valsts vai ES līmeņa finanšu instrumentos, kas paredzēti zemūdens kabeļu infrastruktūras atbalstam.

6. PĀRSKATĪŠANA

34. Dalībvalstis tiek mudinātas sadarboties ar Komisiju, lai līdz 2025. gada decembrim novērtētu šā Ieteikuma ietekmi ar mērķi noteikt piemērotus turpmākos pasākumus. Šajā novērtējumā būtu jāņem vērā 16.–20. punktā minētais konsolidētais Savienības mēroga novērtējums un progress Eiropas nozīmes kabeļu projektu īstenošanā.

([24]) Attiecīgā gadījumā dalībvalstis kabeļu jomā var izstrādāt arī svarīgus projektus visas Eiropas interesēs (*IPCEI*) saskaņā ar kritērijiem, kas noteikti *IPCEI* paziņojumā (Paziņojums par kritērijiem, pēc kuriem analizē saderīgumu ar iekšējo tirgu valsts atbalstam ar mērķi sekmēt svarīgu projektu īstenošanu visas Eiropas interesēs (OV C 528, 30.12.2021., 10. lpp.)).

([25]) Kā definēts Regulas 2018/1046 (Finanšu regula) 2. panta 6. punktā.

([26]) Saskaņā ar tirgus ekonomikas dalībnieka principu dalībvalstu veiktie darījumi nerada priekšrocības uzņēmumiem un tādējādi nav valsts atbalsts, ja tos ar vienādiem noteikumiem un nosacījumiem (un tādējādi ar tādu pašu riska un ieguvumu līmeni) veic valsts iestādes un privātie operatori, kas atrodas salīdzināmā situācijā (*pari passu* darījums). Skatīt 4.2. iedaļu Komisijas paziņojumā par Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. panta 1. punktā minēto valsts atbalsta jēdzienu (OV C 262, 19.7.2016.).

([27]) Atbalsts zemūdens kabeļa izbūvei, kas atbilst visiem Regulas (ES) Nr. 651/2014 I nodaļas nosacījumiem un 52.b panta īpašajiem nosacījumiem, tiek uzskatīts par saderīgu ar iekšējo tirgu Līguma 107. panta 2. vai 3. punkta nozīmē un ir atbrīvots no Līguma 108. panta 3. punktā noteiktās paziņošanas prasības.

([28]) Komisijas Regula (ES) Nr. 651/2014 (2014. gada 17. jūnijs), ar ko noteiktas atbalsta kategorijas atzīst par saderīgām ar iekšējo tirgu, piemērojot Līguma 107. un 108. pantu (OV L 187, 26.6.2014., 1. lpp.).

7. **NOBEIGUMA NOTEIKUMS**

35. Šis ieteikums ir adresēts dalībvalstīm.

Briselē, 2024. gada 26. februārī

Komisijas vārdā –
Komisijas loceklis
Thierry BRETON